

Давидова Наталія Олександрівна – кандидат юридичних наук, доцент, адвокат, перекладач. Народилася у місті Києві в сім'ї юристів.

У 2003 р. з відзнакою закінчила юридичний факультет Київського національного університету імені Тараса Шевченка. В 2005 р. захистила кандидатську дисертацію на тему «Цивільно-правова охорона осібістих немайнових прав фізичної особи, що забезпечують її природне існування». У 2011 р. Давидовій Н.О. присвоєно вчене звання доцента.

Проходила стажування у провідних правових школах США, зокрема в Школі права Університету Балтимора (2011–2012), Школі права Державного університету Пенсильванії (2011–2012), Школі права Університету Техасу (2012–2013). Працювала головним редактором науково-практичного фахового журналу «Право США» (2012–2013)–додатку до юридичного журналу «Право України».

Автор понад 100 наукових праць, 38 з яких – статті у періодичних фахових виданнях, шести навчальних посібників, співавтор двох підручників. Брала участь у підготовці науково-практичних коментарів до Цивільного кодексу України, Сімейного кодексу України, Житлового кодексу УРСР. Переклала з англійської українською Цивільний кодекс американського штату Луїзіана. Має одинадцять років досвіду викладання юридичних дисциплін студентам спеціальності «Правознавство». Коло наукових інтересів – цивільне право, освітнє право, порівняльне правознавство.

ПРАВОВИЙ СТАТУС УЧАСНИКІВ ВІДНОСИН У СФЕРІ ОСВІТИ В
США І ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ В ОСВІТНЮ
СИСТЕМУ УКРАЇНИ (ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ)

Давидова Н.О.

ДАВИДОВА Н.О.

ПРАВОВИЙ СТАТУС УЧАСНИКІВ ВІДНОСИН У СФЕРІ ОСВІТИ В США І ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ В ОСВІТНЮ СИСТЕМУ УКРАЇНИ (ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ)

УДК 347.12 / 347.191
ББК 67.401.121
д 13

Копіювання, сканування, запис на електронні носії, а також будь-яке відтворення будь-якої частини монографії без дозволу автора та видавництва заборонено.

Рецензенти:

Венедіктоva Ірина Валентинівна – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;
Стефанчук Руслан Олексійович – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент АПрН України, проректор з наукової роботи Вищої школи адвокатури Національної асоціації адвокатів України;

Шимон Світлана Іванівна – доктор юридичних наук, доцент, завідувач кафедри правового регулювання економіки Державного вищого навчального закладу «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана».

Рекомендовано до друку Вченю радою юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка (протокол № 10 від 22 червня 2016 р.)

Давидова Н. О.

д 13 Правовий статус учасників відносин у сфері освіти в США і перспективи його імплементації в освітню систему України (цивільно-правовий аспект) : Монографія / Наталія Олексandrівна Давидова. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2016. – 532 с.

ISBN 978-617-7320-62-2

Монографію присвячено комплексному теоретико-правовому порівняльному дослідженю цивільно-правового статусу учасників відносин у сфері освіти в США і можливості, доцільноті та перспективам його імплементації в освітню систему України, зокрема через такі цивільно-правові інститути як особисті немайнові права, юридична особа, речове право, зобов'язальне право, право інтелектуальної власності, а також надання пропозицій з удосконалення законодавства України.

Монографія розрахована на наукових і науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів та наукових установ, докторантів, аспірантів і студентів юридичного та педагогічного напряму підготовки, практичних працівників судових, правоохоронних і правозастосовних органів, посадових осіб органів державної влади та місцевого самоврядування, може бути сприйнята широким загалом читачів.

УДК 347.12 / 347.191
ББК 67.401.121

ISBN 978-617-7320-62-2

© Давидова Н. О., 2016
© Видавництво Ліра-К, 2016

Зміст

Вступ 6

Розділ I.

Теоретико-методологічні засади формування і становлення освітнього права та цивільно-правового статусу учасників відносин у сфері освіти в Україні та США	10
1.1. Загальнотеоретичні аспекти поняття освітнього права	10
1.2. Загальнотеоретичні аспекти цивільно-правового статусу учасників відносин у сфері освіти	33
1.3. Історико-правові основи становлення та сучасні тенденції розвитку теорії освітнього права	53
1.4. Історія правового регулювання відносин у сфері освіти	70
1.5. Загальна характеристика джерел правового регулювання відносин у сфері освіти	108
Висновки до розділу I	143

Розділ II.

Цивільно-правовий статус, реалізація та захист прав студента і викладача як суб'єктів відносин у сфері освіти в Україні та США	148
2.1. Право викладача на академічну свободу як особисте немайнове право	148
2.2. Право студента на академічну свободу як особисте немайнове право	175
2.3. Особисте немайнове право студента на приватність	194
2.4. Цивільно-правові відносини між студентом і вищим навчальним закладом	209
2.5. Цивільно-правові відносини між викладачем і вищим навчальним закладом	240
Висновки до розділу II	254

Розділ III.

Цивільно-правовий статус вищого навчального закладу як юридичної особи, особливості реалізації і захисту прав вищого навчального закладу в Україні та США	261
3.1. Особливості правового статусу вищого навчального закладу як суб'єкта цивільного права	261

3.2. Класифікація вищих навчальних закладів як юридичних осіб.....	297
3.3. Особисті немайнові права вищого навчального закладу.....	308
3.4. Цивільно-правові основи здійснення вищим навчальним закладом підприємницької діяльності.....	327
3.5. Автономізація вищого навчального закладу	347
<i>Висновки до розділу III .....</i>	<i>379</i>

Розділ IV.

Учасники відносин у сфері освіти в Україні та США як суб'єкти права інтелектуальної власності.....	385
4.1. Учасники відносин у сфері освіти як суб'єкти авторського права	385
4.2. Учасники відносин у сфері освіти як суб'єкти патентного права.....	421
4.3. Вищий навчальний заклад як суб'єкт права інтелектуальної власності на торговельну марку ..	450
<i>Висновки до розділу IV.....</i>	<i>464</i>
Загальні висновки	468
Список використаних джерел	478

Список скорочень:

- Бернська конвенція** – Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів від 09.09.1886 р.
- ВНЗ** – вищий навчальний заклад
- ГК України** – Господарський кодекс України від 16.01.2003 р.
- ЗНЗ** – загальноосвітній навчальний заклад
- КЗпП України** – Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 р.
- КМ України** – Кабінет Міністрів України
- Конституція України** – Конституція України від 28.06.1996 р.
- МОН** – Міністерство освіти і науки України
- НЗ** – навчальний заклад
- США** – Сполучені Штати Америки
- ЦК України** – Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р.
- ЦК РФ** – Цивільний кодекс Російської Федерації
- ЦК УРСР** – Цивільний кодекс Української Радянської Соціалістичної Республіки від 18.07.1963 р.
- УРСР** – Українська Радянська Соціалістична Республіка